

Kränkning och diskriminering bland unga

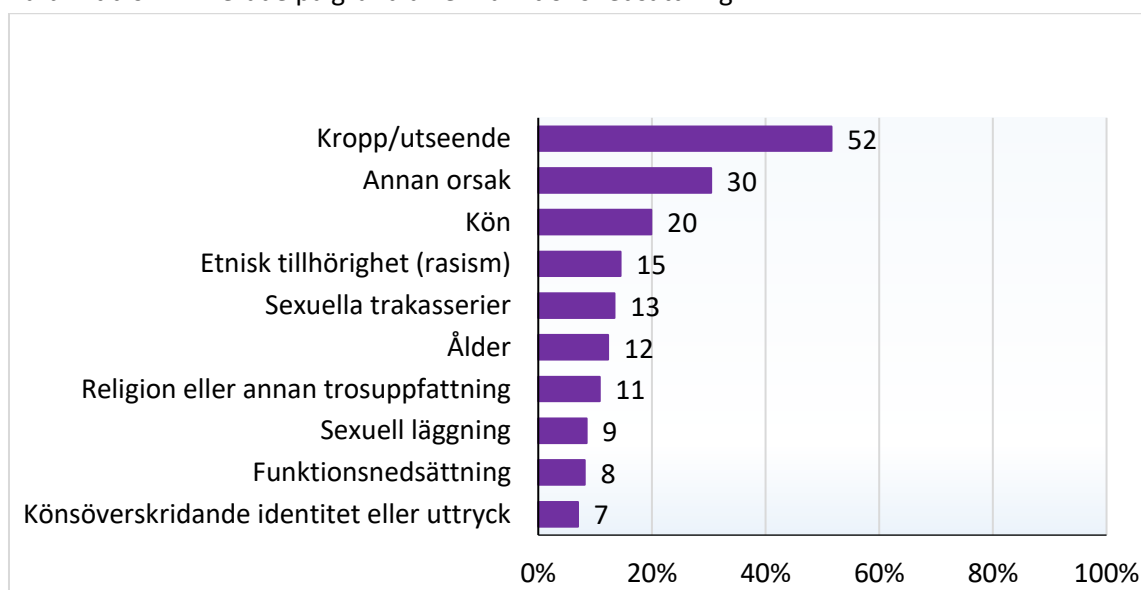
Om mig är en webbenkät till ungdomar i årskurs 8 i grundskolan och årskurs 2 i gymnasiet i Östergötland. I enkäten 2018 fick ungdomarna svara på om de någon gång har blivit kränkta och/eller diskriminerade. Kränkande behandling beskrevs som ett beteende som förnedrar en persons värdighet, medan diskriminering förklarades som att bli kränkt för någon av diskrimineringsgrunderna (kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet, ålder, ursprung/etnicitet, religion och funktionshinder). En analys av svaren beskrivs i denna artikel.

Vilka ungdomar blir kränkta?

Ungefär var sjätte ungdom uppger att de någon gång har blivit kränkta och/eller diskriminerade vilket innebär 915 ungdomar i de tillfrågade årskurserna. Totalt sett är det en något högre andel tjejer än killar, 17 respektive 14 procent, som uppger att de har blivit kränkta och en högre andel elever i grundskolan än gymnasiet, 18 respektive 12 procent. Men ungdomar med annan könsidentitet uppger kränkningar i betydligt högre utsträckning (36 procent), särskilt för sin könsöverskridande identitet, sitt utseende och sin sexuella läggning. Kränkning är också vanligare bland ungdomar med dålig ekonomi jämfört med dem som har god ekonomi, 22 respektive 14 procent. Däremot ses ingen skillnad mellan ungdomar med svensk och utländsk bakgrund.

För vad och var blir ungdomar kränkta?

Bland de ungdomar som har blivit kränkta är det vanligaste skälet för ens kropp och utseende. En tredjedel uppger andra orsaker än de förslag som fanns i enkäten som exempelvis att bli kränkt för sin personlighet och sina åsikter. Den tredje vanligaste orsaken är att bli diskriminerad på grund av sitt kön. Sexuella trakasserier är dubbelt så vanligt bland tjejer som killar medan det omvända gäller för diskriminering på grund av etnisk tillhörighet. Var tionde elev, av de som svarat, har blivit diskriminerad på grund av sin religion och där finns inga könsskillnader. Det är en något högre andel tjejer som uppger att de har blivit diskriminerade för sin ålder medan det är fler killar som uppger sig ha blivit diskriminerade på grund av en funktionsnedsättning.

Figur 1. De vanligaste skälen till kränkning, Ungdomsenkäten Om mig 2018

Majoriteten av ungdomarna som har blivit kränkta uppger att det framför allt sker i skolan, men en tredjedel av dem har även blivit utsatta på internet, vilket är särskilt vanligt för ungdomar med annan könsidentitet. Var tionde har upplevt sig bli kränkt under en fritidsaktivitet. Det framgick inte av frågan om ungdomarna har blivit kränkta och/eller diskriminerade av en jämnårig eller vuxen.

Hur mår ungdomar som blir kränkta?

En dryg tredjedel av dem som har blivit kränkta upplever sig också vara mobbade. Fyra av tio är ortrygga i skolan, medan de allra flesta ändå är trygga hemma. Endast hälften skattar sin hälsa som god och många upplever psykisk ohälsa. Två tredjedelar av ungdomarna som har blivit kränkta/diskriminerade är ofta stressade i skolan. Var tredje uppger daglig ångest och var fjärde daglig nedstämdhet. Det är dubbelt så vanligt att de som har blivit kränkta röker eller tar droger jämfört med ungdomar som inte har blivit det.

De som har blivit kränkta uppger också längre stöd från vuxna och har längre tillit till andra människor. Hälften tycker inte att lärarna varken behandlar dem rättvist, ser vad de är bra på eller ger dem tillräcklig stöd och hjälp att utvecklas. Fyra av tio uppger att det är svårt att söka stöd från lärare/mentor och elevhälsa och de skattar också stödet från sina föräldrar längre. Var sjätte kränkt ungdom saknar också en nära vän.

Tabell 1. Andel ungdomar som uppger att de har blivit kränkta/diskriminerade uppdelat på kön och årskurs.

		Ja (%)	Nej (%)	Vet inte (%)	Antal
Grundskola, årskurs 8	Tjej	20,2	62,0	17,8	1606
	Kille	15,8	72,6	11,6	1580
	Annan könsidentitet	39,0	43,9	17,1	41
Gymnasieskola, årskurs 2	Tjej	12,3	76,7	11,00	1297
	Kille	11,8	79,4	8,8	1311
	Annan könsidentitet	31,4	42,9	25,7	35

Webbenkäten *Om mig* är ett samarbete mellan länets kommuner, Länsstyrelsen Östergötland och Region Östergötland.
Mer information: <http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/ungdomsenkat>

Region Östergötland (2019). Centrum för verksamhetsstöd och utveckling. Om mig. Artikel 18: Kränkning och diskriminering bland unga